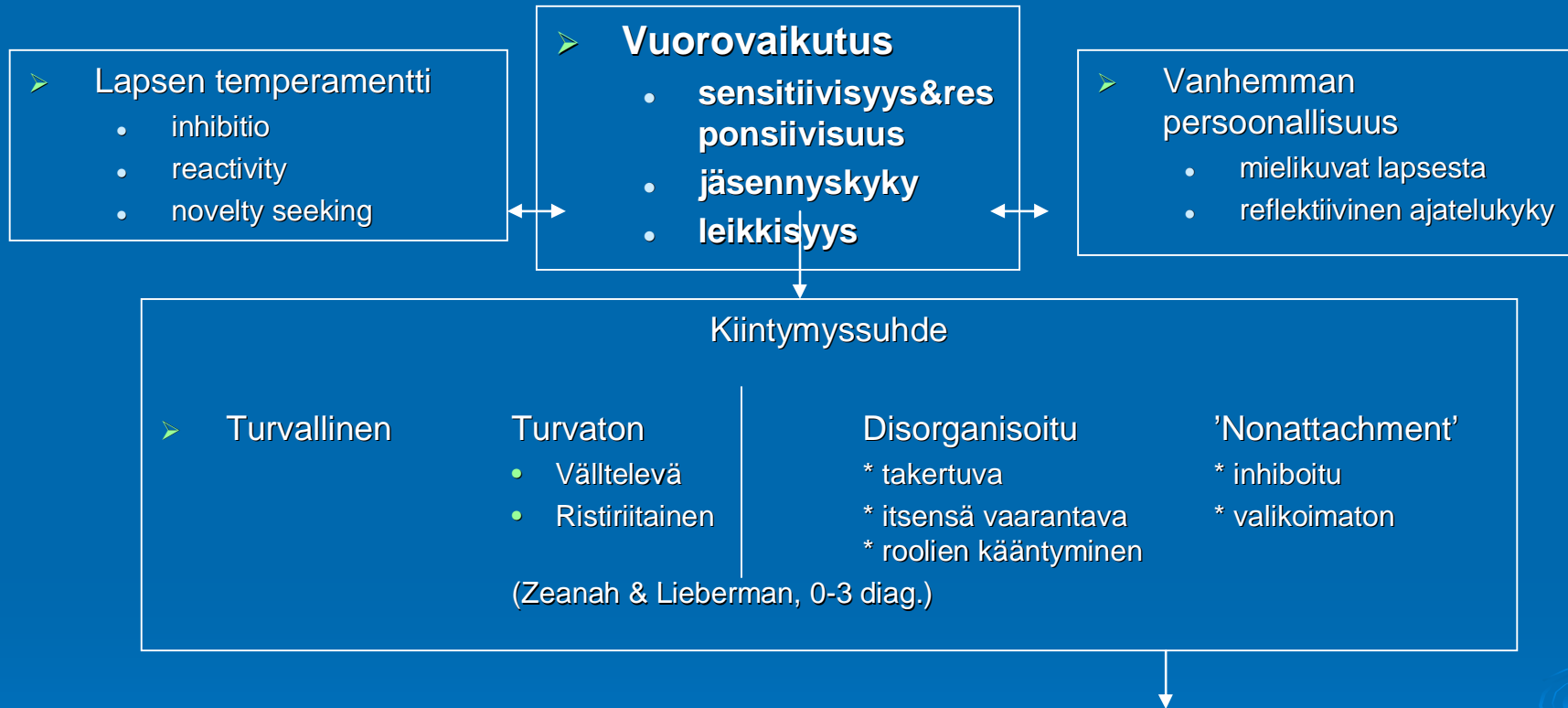

Vaurioittavan vuorovaikutuksen tunnistaminen

Kiintymysvaurioiden
ennaltaehkäisy

Saara Salo, PsT, theraplay- ja perheteraputti, tutkija

Malli häiriökehityksestä

Primaarit sosiaalisen ja emotionaalisen kehityksen primaarit ongelmat
Sekundaarit kognitiivisen kehityksen ongelmat

Vuorovaikutus vai kiintymyssuhde?

- **Vuorovaikutusuhde lapseen "origins of attachment":**
  - kyky tulkita, reagoida adekvaatisti lapsen tunteisiin
  - kyky suunnata lasta mielekkäällä tavalla ympäristöön

- **Kiintymyssuhde "mental structure"**
  - Valikoiva emotionaalinen kiinnittyminen hoitavaan henkilöön. Ilmenee 0-3 vuotiailla kiinnittymiskäyttäytymisenä (itku, huomion/kontaktin hakeminen) **stressitilanteessa.**

Kiinnittymisen eri muodot

➤ Emotionaalisesti saatavilla oleva, virittynyt vanhemmuus

➤ Yli-itseenäisyyttä korostava vanhemmuus

➤ Epäjohdonmukainen vanhemmuus

➤ Hajanainen vanhemmuus

➤ Turvallinen kiinnittyminen

- avoin tarpeiden ilmaisu

Turvaton - välttelevä

- yli-itseenäiset lapset
- stressialtis

Turvaton - ristiriitainen

- takertuvat lapset
- stressialtis

Disorganisoitunut lapsi

- hajanaiset lapset
- psyykkinen oireilu

Kiinnittymätön lapsi

Kiintymyssuhde suojaavana ja haavoittavana tekijänä

➤ Matalan sosiaalisen riskin otokset

- yksinään *turvattomalla kiintymyssuhteella* ei ennustearvoa 4-7 vuoden iässä esiintyviin käyttäytymisongelmiin

➤ Korkean riskin otokset (Nuoret ensiäidit, vanhemmat psyykkinen sairaus, päihteitä käyttävät vanhemmat)

- *turvaton kiintymyssuhde* ennusti depressiota/aggressiivisuutta
  - bipolaarisesti häiriintyneillä disorganisaation riski 70%
  - pitkäkestoisesti masentuneilla samansuuntaisia tuloksia (välttelevä)
- myös turvallinen kiintymyssuhde ennusti, jos siihen yhdistyi *muita vuorovaikutusalueiden* pulmia (mm. vähäinen virikkeellisyys kotona)

➤ Lapsen liittyvät lääket.riskitekijät (esim. keskosuus)

- Ei yksinään lisää riskiä turvattomaan kiintymyssuhteeseen --> kehityksellisiin ongelmiin

➤ Adoptiotutkimukset

- yli 6 kk iässä adoptoiduilla enemmän turvattomutta (vastustava, disorganisoitu kiintymyssuhdemalli).

➤ Disorganisaatiotila selkeä kehitysriski

- [MacDonald HZ](#), [Beeghly M](#), [Grant-Knight W](#), [Augustyn, M](#), [Woods RW](#), [Cabral H](#), [Rose-Jacobs R](#), [Saxe GN](#), [Frank DA](#). Longitudinal association between infant disorganized attachment and childhood posttraumatic stress symptoms. *Developmental Psychopathology* 2008; 20(2): 493-508.

Vuorovaikutuksen ongelmien samanaikaisuus muiden varhaislapsuuden kehitysongelmien kanssa

➤ Varhaislapsuuden syömishäiriöt

- 49-92% kiintymyssuhdeongelma (turvaton)
(mm. Brinich et al, 1989; Ward et al., 1993)
yhdistyy myös: vaikea temperamentti
(Chatoor et al., 1997, 1998, 2001)

➤ Aggressiivinen

➤ Masennushäiriö

- [Booth-Laforce C](#), [Oxford ML](#). Trajectories of social withdrawal from grades 1 to 6: prediction from early parenting, attachment, and temperament. *Developmental Psychopathology* 2008; 44(5):1298-313.

➤ Tarkkaavaisuuden ja käyttäytymisen säätelyyn liittyvät ongelmat

➤ Kielen kehityksen ongelmat

Sosiaalisen kehityksen ongelmat

Vaikka suurin riski disorganisoituneilla tai kiinnittymättömillä lapsilla

Myös turvallinen vs turvaton kiintymyssuhde organisoituminen ennustaa:

- **käsitys itsestä, toisesta**
  - minä tietoisuuden kehitystä (Crittenden, 1991)
  - emootioiden tunnistamista valokuvista (mm. Stroufe, 1996)
  - 'sosiaalisen' muistin toimintaa (mm. Belsky et al, 1993)
- uteliaisuus
- itseluottamus
- joustavuus
  - sosiaalista kompetenssia vs aggressiota vertaisryhmässä (mm. va Ijzendoorn, 1991; Greenberg, 1999)
  - tovereiden määrä, suosittuna oleminen
- empaattisuus
- symbolinen leikki

ERllaisten vuorovaikutusriskien tunnistaminen

- Kiintymyssuhteen vs yleisen vuorovaikutuksen ongelmat?
  - Yleisen vs erityistilanteiden ongelmat (esim. syömishäiriö)?
- Turvallinen vs turvaton organisoituminen?
  - Välttelevä, Ristiriitainen?
- Disorganisoitumisen ja reaktiivisen kiintymyshäiriön tunnistaminen?
- --> Erilaisia tutkimustapoja oltava!!

Havainnointityökaluja

1) Kiintymyssuhteen arviomenetelmät

- Observaatiot
  - SST (Strange Situation Test; Ainsworth ym 1978)
  - PAA (Presechool Attachment Assesment)

Koostuu 7 3 minuutin mittaista tilannetta

leikki vanhemman

vanhemman ja vieraan

vieraan

vanhemman

yksin

vieras palaa

vanhempi palaa

Mitä kiintymysobservaatiot arvioivat?

- Mentaalista organisaatiota stressitilanteessa
- Käytännössä:
  - kiintymyskäyttäytymistä, secure-base behavior
    - läheisyyden haku, ilmeiden tarkistelu, vastustaminen, välttäminen, nonkontekstualisoitu aggressio
- Turvallinen (B-tyyppi, 65%)
- Välttelevä (A-tyyppi, 20%)
- Ristiriitainen (C-tyyppi, 15%)
- Disorganisoitu (D-tyyppi; Main & Solomon)
- Muita menetelmiä: Attachment Q-sort (AQS; Waters & Deane, 1985)

havainnot

➤ Kiintymysobservaatiot

- luotettavia tutkimustyökaluja
- kykenevät erottelemaan lievän kehitysriskin vs kehityshäiriötilan
- eivät yleisesti käytössä kliinisessä käytössä
  - stressitilanne, eettiset kysymykset?
  - pääpaino luokittelussa, ei prosessin arvioissa?
- kuitenkin: useimmissa vv-havainnointityökaluissa separaatio/jälleennäkemistilanne mukana

Mitä vuorovaikutusobservaatiot arvioivat?

- "The origins of attachment"
- Varhaisen vuorovaikutuksen laaja-alaiset havainnointityökalut pyrkivät tunnistamaan sellaisia tunnepohjaisia vastavuoroisen säätelyn malleja, joiden varaan rakentuu emergoituvan vauvan peruskäsitys itseystään suhteessa toiseen.
- Kapea-alaisemmat arviot pyrkivät tunnistamaan vuorovaikutustyyliä rajatuissa asetelmissa (esim. syömistilanteen arviot; ilmeetön-kasvo asetelma)

Yhteisiä pyrkimyksiä

- tunnistaa vuorovaikutuksen sensitiivisyys
- tunnistaa kyky tukea lasta kehityksessä, jäsentää lasta (strukturointi)
- fokus dyadin toiminnassa, mutta erillisten havaintojen kautta lapsesta ja vanhemmasta
- pyrkivät erottamaan huolestuttavan vuorovaikutuksen normatiivisesta vaihtelusta

sensitiivisyys

= mikä tahansa toiminto, mikä rauhoittaa levottoman lapsen ja/tai lisää rauhallisen lapsen tavoitesuuntautunutta toimintaa

(Crittenden, 1999)

= vanhemman kyky ilmaista aitoja myönteisiä tunteita (Biringen, 2008)

= vanhemman kyky rakentaa lapselle kokemus havaituksi ja ymmärretyksi tulemisesta (Marshak, 1960)

strukturointi

- kyky ohjata lasta iänmukaisesti
  - tukea tutkimiseen, oppimiseen, oivaltamiseen, jäsentymiseen, yhteiseen kanssakäymiseen
- proaktiivinen vs reaktiivinen toiminta
- kehitystasotietoisuus

Eroavaisuuksia

- Eri havainnointityökalut eroavat
  - teoreettisissa havaintopainopisteissä
    - so. mihin käsitteisiin, vuorovaikutusilmiöihin, havainnointi pyritään keskittämään 'sensitiivisyyden' lisäksi
  - minkätyyppistä vuorovaikutushuolta pyritään tunnistamaan
    - lievä vs vakava, millä tarkkuudella pystytään toteuttamaan
  - tarjoaako havainnointityökalu hoidollista fokusta (ja kuinka suora on käyttöarvo)
  - toteutustapa
    - vapaa leikki
    - stressaava konteksti
    - puolistrukturoitu konteksti
  - psykometriset ominaisuudet
    - miten käsitteet on operationalisoitu (kuinka monta dimensiota, millä numeerisella asteikolla arvioidaan)

Care Index havainnointi - yleisen vuorovaikutushuolen tunnistaminen (Crittenden, 1998)

- 3 minuutin vapaan leikin havainnointitilanne
- Kehitetty seulaksi, ylitunnistamaan vuorovaikutuksen huolirajan alapuolelle jäävät dyadit
- havainnoinnissa painottuu behavioraalinen vuorovaikutusilmiöiden tunnistaminen
  - sensitiivinen tyyli
  - kontrolloiva
  - passiivinen

VUOROVAIKUTUKSEN LAADUN ARVIO

ERINOMAINEN

Vuorovaikutus tuottaa molemmille mielihyvää.

"Sanaton
tanssi"

Leikkisyys, jaetut positiiviset tunteet

RIITTÄVÄÄ

Vuorovaikutus sujuvaa, mutta jaettu ilo voi puuttua
Vuorovaikutuksessa on
kontrolloivia
passiivisia hetkiä

-----PUUTTUMINEN-----

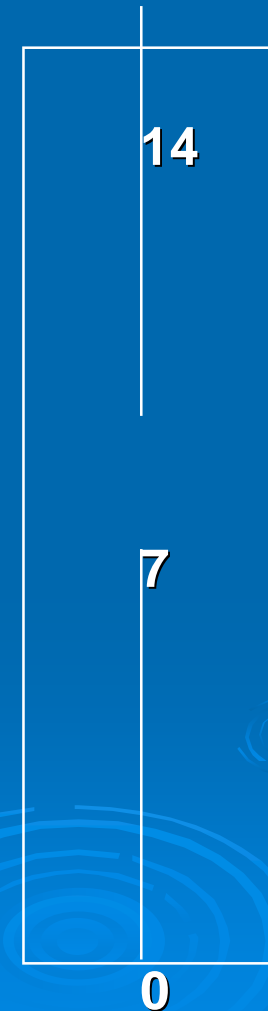
PUUTTEELLISTA

Vuorovaikutuksessa ilmenee selkeitä ongelmia, joita
vanhempi ei saa ratkaistua omin voimin

RISKIRYHMÄ

Vanhempi ei kykene riittävästi vastaamaan lapsen
viesteihin

Vanhempi ei kykene lainkaan eläytymään lapsen
maailmaan

Vuorovaikutustavat

Aikuisen käytös jaetaan:

- sensitiivinen (sensitive)
- kontrolloiva (controlling)
- reagoimaton, passiivinen (unresponsive)

Lapsen käytös jaetaan:

- yhteistyökykyinen (co-operative)
- protestoiva, vaikea, hankala (difficult)
- pakonomainen (compulsive)
- passiivinen (passive)

havainnot

- CI fokusoi systemaattisesti vuorovaikutuksen perusilmiöihin, joiden erottaminen on olennainen osa havainnoijataitoja (mm. ilmeet, toiminta)
- nostaa esiin lapsessa pakonomaisuuden erillisilmiönä
- kykenee tunnistamaan riskirajan alapuolelle jäävät dyadit
- tarkempi erottelukyky ongelma
  - lievä, vs vakava huoli saattavat sekoittua
  - mittausvirheen mahdollisuus
- ainoana hoidon suunnittelun välineenä kapea-alainen
- psykometrisia ongelmia? vaikka luotettavasti erottelee sensitiivisen, ei-sensitiivisen vv-mallin, pystyykö ala-erotteluihin?
- kv-julkaisuja lähinnä kaltoinkohdelluista riskiryhmistä

Emotional Availability

(tunnepohjaisen suhteen vaurioiden tunnistaminen (Biringen, 1998, 2008))

- Holistinen vuorovaikutuksen arvio
- Fokus emootioiden ilmaisussa: niiden lukeminen lapsesta, omien tunneilmaisujen aitous
  - Sensitiivisyys
  - Strukturointi/Jäsennys
  - Tunkeutuminen(non)
  - Vihamielisyys (non)
  - Responsiivisuus
  - Aloitteellisuus
- Ei pyri summaamaan osa-alueita erilaisiksi vanhemmuuden 'tyyleiksi' - osa-alueilla itsenäinen merkitys lapsen kehityksen kannalta

Emotional Availability Theory

- Integration of attachment and emotions frameworks
  - Margaret Mahler on “refueling”
  - Robert Emde on therapist-patient relationship
  - Contexts of observation: stressful and nonstressful
-

Important issues about EA

- Videotape as stressor
- Child is cue to the relationship***
- Focus on emotional cues, how each partner gives and receives
- Clinically sensitive and not counting of discrete behaviors
- Each dimension is dynamic, systemic, and not an individual quality—at least the 3rd edition.

havaintoja

- Fokusoi erityisesti tunne-ilmaisuun ja sen vääristymiin --
> on laajentanut traditionaalisesti mitatun sensitiivisyyden koskemaan vanhemman kykyä negatiivisten tunteiden kontrolliin
- Kliinisesti ja tutkimuksellisesti (psykometrisesti) luotettava välinen pitkällä havaintojalla
- Voidaan toteuttaa sekä stressaavassa että stressittömässä havainnointitilanteessa mikä lisää luotettavuutta
- Antaa terapeuttisia työkaluja kohti muutosta
- Lapsen arviointi on kapea-alaisempaa?
- Foksuoi valikoivasti 'äidillisiin' vuorovaikutuksen osa-alueisiin?

- EA-sensitiivisyys yhteydessä kiintymyssuhteen laatuun (3 tutkimusta)
- Tunkeutuvuus ennusti disorganisoitunutta kiintymyssuhdetta huumeita käyttävien äitien ryhmässä (Swanson, Beckwith, Howard, 2000)
- Lapsen responsiivisuus/aloitteellisuus yhteydessä kiintymyssuhteen turvallisuuteen
  - lapsen aloitteettomuus+disorganisoitu kiintymys
- NYT: mittausaika+vaihtuva konteksti tarjoaa parhaan ennusteen (Biringen ym. 2005)
  - yli 30 - 45 min
- alle tämän: ristiriitaisesti kiintyneet voivat jäädä tunnistamatta "apparent sensitivity"

ERA - The parent-Child Early Relational Assessment (R. Clark ym)

- kuvaa lapsen kokemusta vanhemmasta ja vanhemman kokemusta lapsesta
- vuorovaikutuksen tunnetiloja
- tavoittelee kuvauksen lisäksi pohjaa interventiotyölle
- psykodynaaminen, ja kehityspsykologinen taustateoria
- 5 minuutin leikkijaksot
  - syöttötilanne
  - strukturoitu tehtävä
  - vapaa leikki
  - ero/jälleennäkemistilanne
- 65 arvioitavaa muuttujaa
  - mm. vanhemman affekti, asennoituminen, sitoutuneisuus
  - lapsen tunnetila, toimintakyky, aktiivisuus
  - dyadin
    - tunnesisältö
    - molemminpuolisuus

havaintoja

- huomattavan laaja-alainen, syväulotteinen lähestyminen
- tarjoaa terapeuttisia työkaluja
- suuri määrä kotimaista ja kv-tutkimusta
- arviointi vaatii aikaa?

MIM- vuorovaikutushavainnointi (M.Marshak, 1960)

- Puolistrukturoitu havainnointi
  - kehitystasoon muokattuja (0-teini ikä) tehtäviä joiden avulla pyritään saamaan esille eri puolia vuorovaikutuksessa
- Taustateoria kiintymyssuhdeteoria ja sosiaalisen oppimisen teoria
  - sensitiivisyys, yhteyden rakentaminen
  - jäsentäminen, haasteellisuus, leikkisyys
  - hoivaaminen

MIM-tehtäviä

➤ Leikkitehtävät

- esim. esittele uusi lelu lapselle (0-1 v)
- ota vinkulelut pussista ja leikkikää niillä

➤ Hoivatehtävät

- voidelkaa toisianne ihovoiteella

➤ Haastetehtävät

- opeta lapselle jotain, mitä lapsi ei vielä osaa tai tiedä

➤ Separaatio-jälleennäkeminen

JÄSENTÄMINEN: lapsen kehitystasoinen suuntaaminen	Ei koskaan	Vähäinen	Vaihteleva	Riittävä	Hyvä
1. Vanhemman kyky ohjata ja kannustaa	1 a b	2 a b	3 a b	4	5
2. Lapsen yhteistyökyky ja innostuneisuus	1 a b c	2 a b c	3 a b c	4	5
EMOTIONAALINEN VASTAVUOROISUUS ja ALOITTEELLISUUS					
3. Vanhemman emotionaalinen vastavuoroisuus ja aloitteellisuus	1 a b	2 a b	3 a b	4	5
4. Lapsen emotionaalinen vastavuoroisuus ja aloitteellisuus	1 a b c	2 a b c	3 a b c	4	5
HOIVAUVUUS					
5. Vanhemman kyky toimia hoivahahmona	1 a b	2 a b	3 a b	4	5
6. Lapsen asettautuminen hoivatilanteisiin	1 a b c	2 a b c	3 a b c	4	5
LEIKKISYYS					
7. Vanhemman leikkisyys	1 a b	2 a b	3 a b	4	5
8. Lapsen leikkisyys	1 a b c	2 a b c	3 a b c	4	5
TARINA-TEHTÄVÄ					
9. Mielikuva lapsesta	1	1	3	4	5

Kliinisen huolen asteen määrittely

➤ 5-4 p

- Hyvä
- Riittävä

Ei huolta

➤ 3 p

- Ulkokohtainen

Huoli

➤ 2-1 p

- Niukka
- Olematon

Vakava huoli

MIM interventiona

- Jokainen havainnointi toimii vaikuttamisen välineenä
- Palautteen tulisi toimia myönteisten mahdollisuuksien rakentajana
- Myös silloin, kun huoli perusteltua ja kerrottava perheelle

havainnot

- Käytetään laajasti sekä itsenäisenä prosessina että osana theraplay-vuorovaikutusterapiaa
- suomalainen havainnointikäsikirja perustuu suomalaiseen aineistoon
- kliinisesti käyttökelpoinen, interventiivinen työmalli
- laaja-alainen teoreettinen näkökulma
  - tunne-taso
  - leikkisyys
  - hoiva
- tutkimuksellinen luotettavuus?
  - miten konvergoituu traditionaalisiin kiintymyssuhdemittauksiin?
    - pystyykö erottamaan disorganisoituneen tilan turvattomuutta tuottavista malleista?
- vaativuus?

Vaurioituneen vuorovaikutuksen tunnistaminen

1) Vetäytyvä/alireagoiva
tyyli//turvaton kiintyminen

Mitä jos vauva 'menettää'
vuorovaikutuspartnerinsa 3 kk
iästä?

- vähän kasvokontaktia
- vauva nukkuu (nukutetaan paljon)
- vanhempi ei tarjoa itseään, leluja stimulukseksi
- vanhemman tunneilmaisut laimeita
- rauhoittaminen vähäistä

Vauvan reaktiot passiivisuuteen

- Vauva ei reagoi enää äidin kasvojen ilmeisiin edes äidin hakiessa kontaktia. Suuntautuu ympäristöön, objekteihin, 'passiivinen' väistely
  - Usein vieraan kanssa reagoivat adekvaatisti
  - Vauva ei kykene käyttämään äitiä emotionaalisen
  - säätelyn apuvälineenä
    - oma ilmaisu kapeutuu
    - emotionaaliset säätelykeinot rajoittuvat pakon-omaiseen itserauhoittamiseen, tai objekteihin
- KUITENKIN mekaanisempi reagointi
esim. jaetun tarkkaavuuden tilanteisiin säilyy
- kiintymyssuhden ongelmia (Teti et al., 1995)
  - **esim.**
  - **CI: passiivisuus/passiivisuus pisteet**
  - ***EA: sensitiviisyys dimensio, ei-vihamielisyys, lapsen responsiivisuus/aloitteellisuus***
  - ***MIM: yhteys, jäsennys/haasteellisuus***

Still-face paradigma

- Kehitetty mallintamaan vauva emotionaalisia selviytymiskeinoja emotionaalisesti stressaavan tilanteen edessä
- Normaalitilanne: Leikkihetki 2-3 min
- Still-face: Äiti jähmettää ilmeensä 45 s-180 s
- Paluu: Äiti on jälleen kontaktissa

- yli 40 tutkimusta v. 1978 Tronic ym. jälkeen

keskeisin löydös:

vauva vakavoituu, kääntää katseen sivuun, eikä yhtään

positiivisia tunneilmaisuja esiinny

sydämen syke nousee (mahd.pojilla enemmän)

- Heijastuma
  - äidin reagoiessa uudelleen ilmaisee vahvan negatiivisia tunteita (ei masentuneen äidin kohdalla), tarkisteli äidin kasvoja
- Kosketus
  - Jos vain äidin silmät kiinni, ja äiti sai kosketella vauvaa, vauvan hätä pienempi.
- Temperamentti
  - Temperamentiltaan ärsyyntymisherkkä, ja hankalasti rauhoittuvat vauvat reagoivat voimakkaammin
- Vuorovaikutushistoria
  - Ne vauvat, joiden vuorovaikutus oli havaittu vältteleväksi, eivät reagoineet → suuntautuminen leluihin
- Äidin rooli
  - Äidin tasapainoiset mielikuvat vauvasta – vauva 'toipui' positiivisiin tunneilmaisuihin nopeammin.
  - Tehokkain toimintatapa oli affektien säätelyyn (rauhottaminen, tunteen nimeäminen) keskittyvä strategia vs tarkkaavuuden suuntaamiseen keskittyvä (objektikeskeinen)
  - Ne äidit, jotka itse stressaantuivat tilanteen aikana reagoivat adekvaateimmin

Ylireagoiva, ahdistunut vuorovaikutusmalli

Vanhemman toiminta ei perustu vauvan signaaleihin

- Yllättävät, nopeat siirtymät
- Vanhempi reagoi stressitilanteissa ahdistuneesti

Vauvat reagoivat stressiherkkyydellä

- HPA –akseli aktivoituu
  - sydämen syke lisääntyy
  - kortisoli taso kohoaa
- CI: kontrolloiva/hankala vv tyyli
- EA: sensitiivisyys 4p/tunkeutuvuus 3-4p
- MIM:yhteyden rakentaminen, hoivaavuus

Traumatisoiva vuorovaikutus

- Vauva ei saa kannattelua apua kiihtymystiloihinsa
- DILEMMA: stressi, ahdistus tila ei vähene kiintymyshahmon seurassa koska sama henkilö on stressi/ahdistustilan aiheuttaja
- Kiintymyshahmo saa lapsen pelkäämään, eikä lapsella ole ketään, jolta saada apua
- "fright without solution" (Main, 1999)
- Kiintymysjärjestelmä romahtaa

Kun turvapesä vanhempi on samalla uhan lähde: Jähmettyneet, kompulsiiviset lapset (Crittenden, 1998)

- vartalon ja raajojen liikkumattomuus, jännittyneisyys. Kädet vedetty vartalon keskiviivalle suojaksi
  - äkilliset nykivät liikkeet ja "epätäydelliset käyttäytymispaketit" - jähmettyminen, kädet ja jalat pysähtyvät outoihin asentoihin aikuisen yllättävien liikkeiden edessä
  - yleinen kohtuuton liikkumattomuus mieluisankin objektin edessä, aikuisen 'luvan' odottaminen
  - katsekontaktin harhailu, tarkkailee syrjäsilmillä aikuista, mutta ei katso suoraan silmiin
  - ilmeettömyys ja ristiriita aikuisen tunneilmaisujen kanssa, lapsen ilme voi olla pelokas
  - toisaalta lapsi ainakin ajoittain hakee tukea vanhemmalta
  - ääntelyn puuttuminen, tai tukahdutettuja kimeitä ääniä
  - korostunut valppaus (silmit auki, keho jännittyneenä)
- stressin säätelyn vaikeudet
- käyttäytymishäiriöt

KIINNITTYMÄTÖN, disorganisoitunut LAPSI

- 3 kk fysiologinen jatkuva epätasapaino. Motorinen kompulsiivisuus?
- 3- 6/7 kk äärimäinen passiivisuus, kiinnostumattomuus ihmisistä, fokus esineissä. Ei leiki leikkiä, ei jatka vuorovaikutusalotteista kukkuu-
- 8-10 kk ei kiinnostu toisista ihmisistä. Vierastamisen / eroahdistusreaktion puuttuminen. olla kiinnostunut esineistä. Saattaa

Lapsi oppii vain vuorovaikutuksen rippeitä ja jää irrallisten saarekkeiden varaan vailla sisäistyneitä jaettuja kokemuksia yhdessäolosta 'going-on-being-with' (Winnicott)

Kiinnittymätön lapsi, reaktiivinen kiintymyshäiriö

- Samoja piirteitä kuin disorganisaatiotilassa
- Valikoimaton
- Estynyt

Miten tunnistaa vuorovaikutuksessa vanhempi

- Pelkkä sensitiivisyyden arviointi ei riitä (Lyons-Ruth & Jaukko, 1999)
- Pakottavuuden ja tunkeutuvuuden arviointi keskeistä sekä vihamielisyyden arviointi
  - vauvan aloitteet sivuutetaan
  - vauvaa kohdellaan mekaanisesti, tunkeutuvasti
    - ylitsevuotava suukottelu, äkkinäinen liikuttelu, kiusaava käytös
  - ajoittain vetäydyään täysin yhteydestä vauvaan
  - Stressaantuessaan vanhemman 'naamio' putoaa, aggressio TAI vanhemman oma pelokkuus nousee esille (paljastetut hampaat etc.)
  - Tällöin liittyy usein käsittelemättömiin traumaattisiin kokemuksiin, ei välttämättä laaja-alaiseen kaltoinkohteluun

havaintoja eri arvioinneista disorganisaatiotilan tunnistamisessa

- CI: ei riitä tn luotettavaan tunnistukseen
- EA: tunkeutuvuus, vihamielisyys
- ERA: fokusoii affektitasoon erityisesti
- MIM: 'stressaava' havainnoinnin luonne paljastaa vanhemman kyvyn säädellä omia negatiivisia tunteita
- = tärkeää arvioida sekä stressitön & stressaava, struktuoitu tilanne &
- riittävän pitkä havainnointiaika

Lopuksi..

- Vaurioittavan vuorovaikutuksen vaikutuksia voidaan ennaltaehkäistä
- Keskittyminen vuorovaikutustyöhön, jonka erityisenä tavoitteena on vanhemman yleisen sensitiivisyyden lisääminen vauvan kanssa toimiessa
  - vanhemman pelottavan käyttäytymisen vähentäminen
  - kyky havainnoida vauvaa - 'mieli vauvassa'
- Ajoitus täytyy ulottua yli 6 kk ikään
- (Bakermans-Kranenburg, van Ijzendoorn, Juffer, 2005)

